

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No:1964/44

Karar No:1965/2

Karar Tarihi:12/1/1965

Resmi Gazete tarih/sayı:28.4.1965/11985

İtirazda bulunan : Danıştay Beşinci Dairesi

İtirazın konusu : Maliye Vekâleti Başhukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün vazifelerine, Devlet dâvalarının takibi usullerine ve merkez ve vilâyetler kadrolarında bazı değişiklikler yapılmasına dair 4353 sayılı Kanunun 15 inci maddesindeki "Bu kararlar katî olup kazaî hiç bir murakabeye tabi değildir." hükmünün. Anayasanın 118 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmiştir.

Olay:

Maliye Bakanlığı Merkez Hazine avukatlarından biri tarafından, hakkında verilen ihtar cezasına ilişkin kararın bozulması isteğiyle adı geçen Bakanlık aleyhine Danıştay'da açılan dâvada, 4353 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin " Bu kararlar katî olup, kazaî hiç bir murakabeye tabi değildir." hükmünün Anayasa'ya aykırı bulunduğu ileri sürülmesi üzerine, Danıştay Beşinci Dairesince iddianın ciddi olduğu kanısına varılmış ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 118 inci maddesinin üçüncü fıkrası "Disiplin kararları yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz." hükmü ile, idarenin bu nev'i kararlarının yargı mercilerince incelemeye tabi tutulması esasını vazeylemiş olduğu halde Maliye Vekâleti Başhukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün vazifelerine, Devlet dâvalarının takibi usullerine ve merkez ve vilâyetler kadrolarında bazı değişiklikler yapılmasına dair 4353 sayılı kanunun 15 inci maddesinin "Bu kararlar kati olup kazaî hiç bir murakabeve tabi değildir." hükmü, idarenin bu yoldaki kararlarını yargı mercilerinin denetimi dışında bırakması ve bu suretle, memuru vazife ile olan münasebet ve irtibatında, Anayasa ile hükme bağlanan kazaî teminattan mahrum etmesi muvacehesinde davacının 4353 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin mezkûr hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddiasının yerinde olduğu zahir bulunduğundan Anayasa'nın 151 inci maddesi gereğince dâvanın geri bırakılarak Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri kakkındaki 44 sayılı Kanunun 27 nci maddesi mucibince, dâva dosyası muhtevassından, davacının bu konudaki iddiası ile dâvâlı idarenin dilekçe ve cevapların teatisi sırasında Anayasa'ya aykırılık iddiası karşılanmamış ve ara kariyle bu husustaki savunmalarının gönderilmesi istenmesine rağmen cevap verilmemiş olduğundan, sadece esasa ait savunmasının musaddak suretlerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine" 6/10/1964 gün ve esas 1963/5869 sayı ile karar verilmiş bulunmaktadır.

İnceleme :

Anayasa Mahkemesi İctüzüğünün 15 inci maddesi gereğince yapılan ilk incelemede, başvurma, Anayasanın 151 inci ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı Kanunun 27 nci maddesine uygun olduğundan ve bu hususta kanun sözcüsünün düşüncesinin alınmamış olması olayda sonuca etkili görülmediğinden esasın incelenmesine 17/11/1964 gününde karar verilerek hazırlanan rapor. Danıştay Beşinci Dairesinin kararı ve ekleri, 4353 sayılı kanunun 15 inci maddesi Anayasa'nın ilgili maddeleriye gerekçeleri okuduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Esas No:1964/44
Karar No:1965/2

Gerekçe :

İtiraz, 4353 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin tümüne karşı olmayıp maddenin "Bu kararlar katı olup kazai hiç bir murakabeye tabi değildir." şeklindeki cümleye yöneltilmiştir.

Ancak bu cümlede iki hüküm yer almaktadır. Birisi verilen inzibatî cezanın kesin olduğu, diğeri de, bu kararların kazai hiç bir murakabeye tabi bulunmadığıdır. Bu sebeple önce itirazın kapsamının belli edilmesi gerekir.

Yukarıda da açıklandığı gibi, Maliye Bakanlığı Merkez Hazine avukatına adı geçen Kanunun 15 inci maddesine göre kurulmuş olan Komisyonca verilen ihtar cezasının kaldırılması isteğiyle Danıştay'da açılmış olan dâvada, maddedeki, dâvanın görülmesini önleyen, "Kazai hiç bir murakabeye tabi değildir." hükmünün Anayasa'nın 118 inci maddesine aykırı olduğu iddia edilmektedir.

Her ne kadar gerek davacının isteği, gerekse Danıştay Beşinci Dairesinin kararı, iptale konu olan fıkradaki, her iki hükmün iptalini hedef tuttuğu yolunda bir anlayışa elverişli görülmekte ise de, idari kararların yargı denetiminden geçmesi, bunların yerine getirilmeleri gerekli, kesin kararlar olmalarına bağlıdır. Davacının isteği ile Danıştay kararının gerekçelerinden de açıkça anlaşılacağı üzere, itiraz, kararların kesin olduğu yolundaki hükme değil, sadece kazai hiç bir murakabeye tabi olmadığı yolundaki hükme münhasır bulunmaktadır.

4353 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinde ise Hazine avukat namzetleri ile yardımcı avukatlar ve Hazine avukatları hakkında Memurin Kanununda yazılı inzibatî cezalardan her hangi birinin, Memurin Kanunundaki tertibe bakılmaksızın tatbik olunacağı açıklanmıştır.

İtiraz konusu hükmün yer aldığı 15 inci madde şöyledir :

"Madde 15 - Avukat namzetleri ile yardımcı avukatlar ve avukatlar hakkındaki inzibatî cezalar başhukuk Müşaviri ve Muhakemet Umum Müdürünün reisliği altında Hukuk Müşavirleri ve Merkez Muhakemat Müdürü ile bir müşavir avukattan teşkil olunacak Komisyon kararı üzerine vekillikle tatbik olunur. Bu kararlar kati olup kazai hiç bir murakabeye tabideğildir.

Vazifelerine son verilenlerin Hazine avukatlığından başka Devlet hizmet ve memuriyetlerinde kullanılmaları caizdir."

İtiraza dayanak gösterilen Anayasa'nın 118 inci maddesinde de şöyle denilmektedir :

"Madde 118 -Memurlar ve kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülleri mensupları hakkında yapılacak disiplin kavuşturmalarında, isnat olunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, yazılı savunmasının istenmesi ve savunma için belli bir süre tanınması şarttır.

Bu esaslara uyulmadıkça disiplin cezası verilemez.

Disiplin kararları yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılamaz.

Asker kişiler hakkındaki hükümler saklıdır."

Disiplin kararlarının yargı mercilerinin denetimi dışında bırakılmayacağı Anayasa'nın 118 inci maddesinde açıkça gösterilmiş olduğundan 4353 sayılı kanunun 15 inci maddesinde yer alan ve yargı denetimini önleyen "Kazai hiç bir murakabeye tabi değildir" hükmü Anayasa'nın 118 inci maddesinin üçüncü fıkrasına aykırıdır.

SONUÇ :

Esas No:1964/44
Karar No:1965/2

Yukarıda yazılı sebeplerden ötürü Maliye Vekâleti Başhukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Umum Müdürlüğünün vazifelerine, Devlet Dâvalarının takibi usullerine ve Merkez ve vilayetler kadrolarında bazı değişiklikler yapılmasına dair 4353 sayılı kanunun 15 inci maddesinde yer alan "Kazai hiç bir murakabeye tabi değildir." hükmünün, Anayasa'nın 118 inci maddesine aykırı olduğundan iptaline 12/1/1965 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Lutfi Akadlı

Üye
Cemalettin Köseoğlu

Üye
Asım Erkan

Üye
Rifat Göksu

Üye
İ. Hakkı Ülkmen

Üye
Şemsettin Akçaoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
Ahmet Şeref Hocaoğlu

Üye
Salim Başol

Üye
Celalettin Karalmen

Üye
Hakkı Kentoğlu

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ekrem Tüzemen